

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT   MAGASIN

MOTIV FRÅN KIRUNA. — FOTO. BORG MESCH, KIRUNA.

22: DRA ÅRG.

DEN 26 DECEMBER 1920

N:o 13

Foto av Roger, Sápm.

Ulla Brändström

ELSA BRÄNDSTRÖM.

TILL PORTPÅTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Åter är det jul. Än en gång hör man vingslagen av julens fridsängel susa genom rymden. Men i människobarnens hyddor finnes föga känning därav. Det illverk krigets mordängel och folkkrigets dämoner under sex långa krigsår hunnit utträtta år därtill för stort, även om det icke vore så, att det alltjämt fortsattes. Ännu är det långt ifrån att dörrarne till krigsgudens tämpel blivit tillstängda. Ännu utgjutes blod och tårar i större myckenhet än någonsin under mänsklighetens hela tidigare historia. Med all rätt har den ädle ledaren av den amerikanska hjälpmissionen i Europa, mr Hoover, uppmanat sina landsmän, att vid julbordet lämna en plats tom till en osynlig gäst — nöden i Europa. Närmast tänker han på Central-europas milliontals svältande barn. Men det finnes förutom dem så många andra eländ i världen. Där finnas de stympade och lemlästade, de tiotusentals bländade, de tusentals olyckliga, vilka berövade sin rörelseförmåga mitt i sin mannaålder blivit förvandlade till hjälplösa barn. Där finnas hundratusentalen änkor — mödrar och makor — vilka på slagfälten eller på vågorna förlorat sina barn eller sina män och där finnas milliontalen faderlösa. Och ännu försmäktat tusental och åter tusental krigsfångar i Sibiriens köld och mörker, allt under det att vi sitta varma och mättade, kanske övermåttade vid julbord dignande av all världens läckerheter och badande oss i julgranens ljusfloder. I sanning — ej håller 1920 års jul kan undgå att framkalla en stämning av bitter förkrosselse vid åtanke av de olyckor människornas ondska bragt över världen.

I denna mörka tavla finns det dock personligheter, vilka framstå som ett slags hoppets ljusgestalter, som blänkfyrar vittnande om, att dock icke alla vär ten gått till spillo i världskatastrofen. En sådan ljusgestalt är den ovannämnde amerikanen Hoover. I vårt eget land hysa vi ock en sådan ibland oss. Långt efter det att vår samtids dagsberömdheter för länge sedan glidit in i glömskans skuggor, skola fröken Elsa Brändströms barmhärtighetsbragder bland krigsfångarna i det forna tsarriket för eftervärlden stå som ett högt och lyftande föredöme.

Elsa Brändström är född den 26 mars 1888 som äldsta barn till sedermera generallöjtnanten och envoyén Per Henrik Edvard Brändström och hans maka Anna Wilhelmina Eschelsson. Vid hennes födelse var fadern kapten vid generalstaben och militärrattaché i St Petersburg eller som det numera kallas Petrograd. På visst sätt kan Ryssland sålunda sägas vara hennes fosterland, ehuru det ej finnes någon, som kan misstaga sig vare sig om hennes svenska härstamning eller om hennes äktsvenska hjärta. Just hunnen till mogen ålder följde hon sin fader tillbaka till Petrograd vid dennes utnämning till envoyé vid det ryska hovet år 1906, där hon verksamt biträde sin moder vid utövningen av ministerhotellets värdinneplikter, till hon vid dennas frånfalle 1913 helt fick övertaga dem. Men länge dröjde det ju icke, förr än världskriget bröt ut och med den beslutsamhet och kraft hon tagit i arv ur de svenska borgarsläkter, från vilka hon leder sitt moderne ej mindre än sitt fäderne, grep hon sig an de nya uppgifter detta ålade henne. Genast vid krigsutbrottet ställde sig fröken Brändström i Röda korsets tjänst i Petrograd och blev sjuksyster. På lasaretten i den ryska huvudstaden mottog hon full utbildning som sjuksköterska och tillhör sedan ryska Röda korset, vars dräkt hon också bär. När invalidtransporterna över Sverige började, hörde hon till dem, som stod vid de Armas sida under den långa färden från Trälleborg till finländska gränsen och vice versa. Sitt första kraftprov avlade hon emellertid, då hon år 1915 som rödakorsdelegerad fick i uppdrag att begiva sig

till de stora fånglägren i Sibirien för att biträda vid fördelningen av de kärleksskänker, som kommo fångarne till del från deras hemländer. Vid fläcktyfuslägret i Stretjensk blev hon smittad av denna hemiska farsot och fördes under fyrtiogradig feber på järnväg till Irkutsk, den första plats, där läkarehjälp och i någon mån tillfredsställande vård kunde erhållas. Vid förflyttningen från järnvägsstationen till det ett stycke utanför staden belägna sjukhuset rådde trettio graders köld; man länke sig, vad det betydde att i hög feber transporterats på bår i sådan kyla. Men fröken Brändström övervann dock sjukdomen och efter några månaders rekonvalescens i Sverige tvekade hon icke att återvända till sitt barmhärtighetsverk i Ryssland och Sibirien. Efter att ha organiserat Röda korsets verksamhet i Moskva begav hon sig till det sistnämnda väldiga nybyggarlandet, som efter ryska revolutionen plötsligt förvandlades till krigsskådeplats till följd av tjeckoslovakernas resning. Hon befann sig i Omsk, då den tjeckoslovakiska fronten höll på att slutas, och kunde då återvänt till Sverige i sällskap med envoyén Wallenberg, som just var på väg hemåt från Tokio. Men hänsynen till de olyckliga i fånglägren förmådde henne att stanna. En tid förbjöds hennes verksamhet av de tjecko-slovakiska befälhavarna, men det dröjde ej länge, förrän hon förvärvat sig även deras förtroende. Hon var som solen, då hon kom till ett fångläger, berättas det, och för många olycklig, vilken överlevat dessa tiders fador, kommer hennes godhets strålande gestalt att stå i oförgätligt minne.

Senare delen av sin Sibirien-vistelse verkade fröken Brändström framför allt för hemsändandet av krigsfångar. Våren 1919 lyckades hon sålunda utverka hemresettillåtelse för en del fångna tyska Röda korskommissioner och åtföljde dessa till Vladivostok. Därifrån medföljde hon amerikanske generalkonsulin som ciceron på en inspektionsresa genom fånglägren. Sedermera fortsatte hon sin fånglägerverksamhet med kontor i Krasnajarsk. Ännu i slutet av sistlidet år lämnades hjälp från Tyskland och Österrike i sådan utsträckning, att ca en million kr. månatligen kunde av fröken Brändström utdelas. Vid denna tid upprättades överallt i fånglägren ett stort antal verkstäder av alla slag och deras alster spriddes över hela Sibirien, som då var avstängt från tillförsel utifrån. Emellertid ledo fångarna även då oerhört av de fruktansvärt härjande fläcktyfusedemierna, särskilt under Koltsjaks tillbakatåg. I en stad, som normalt räknar 70,000 invånare, föll sammanlagt omkring 200,000 människor offer för den hemska sjukdomen.

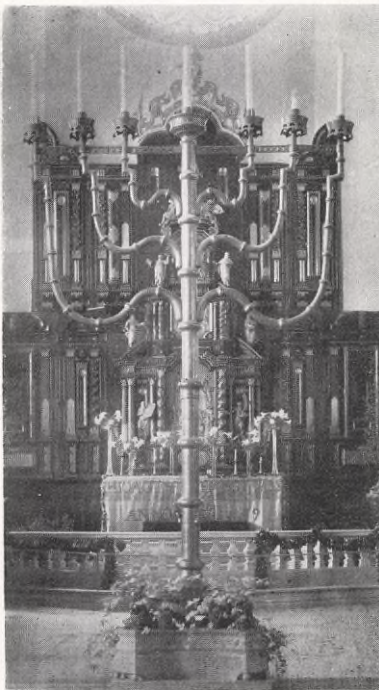
Trots Fridtjof Nansens och Röda korsets ansträngningar finns det ännu ett stort antal — säkerligen över hundratusen — krigsfångar kvar i Sibirien, som där få tillbringa även denna jul. Nöden bland dem äro desto fruktansvärdare som de flesta av dem i säker förhoppning att få komma hem under sommaren sålt sina vinterkläder för att erhålla medel att övervinna den då rådande hungersnöden. Till deras hjälp har fröken Brändström under sin vistelse i Sverige, dit hon återvände i höst efter att i sex veckor ha uppehållits i Omsk av sovjetmyndigheterna som ett slags gisslan för den då i Stockholm vistande Krassin, varit outtröttligt verksam genom föredrag och insamlingar.

För sin upoffrande verksamhet i Röda korsets tjänst fick fröken Brändström sistlidet år mottaga Serafimermedaljens välförtjänta utmärkelse. Men vad äro väl yttre utmärkelser mot den upplyftande känsla av intill döden trofast pliktuppfyllelse, varmed hon kan blicka tillbaka på sin sexåriga verksamhet bland krigets olyckliga offer.

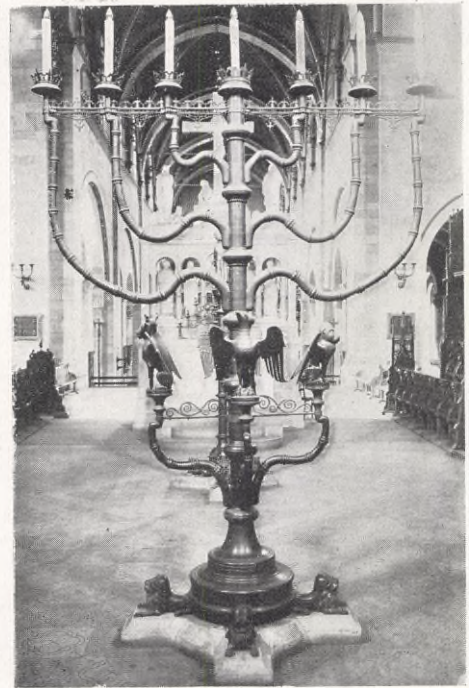
JULEN OCH DEN SJUARMADE LJUSASTAKEN.

FÖR HVAR 8 DAG AV WILLIAM ANDERSON.

DEN S. K. FOLKUNGASTAKEN I STORKYRKAN.

Då midvinterfästen kommer, stråla kyrkorna över allt Sveriges land i rik belysning. Även den allra enklaste och fattigaste lilla landskyrka får då en ökad skrud genom blickljushållarna, som led för led resa sig på långhusets och läktarens bänkar. Altare och predikstol lysa i all sin prakt och äger kyrkan på sin gamla plats ett medeltida altarskåp, kommer figurernas guld och färger först då till sin fulla rätt. Numera har man — tyvärr! — elektriskt ljus eller stearinljus i stakarna på altaret; fordom var det talgljus och tidigare vaxljus. I stilla och undångömda bygger, där kyrkofästen var det enda som avbröt den händelselösa enformigheten, sutto i gamla dagar klockaredöttrarna under höstens långa dagar och stöpte tåligt, dag för dag, talgljus till jul-

DEN SJUARMADE LJUSASTAKEN I LUNDS DOMKYRKA.

fästen i kyrkan. Socknens myndiga herrar i värja och harnesk äro förgåtna, ekot av striderna har iörtonat, mången kyrkovårds och storbondes gravsten har kastats utanför eller försvunnit, men i kyrkans räkenskaper kan du ännu mången gång lära känna namnet på honom, som bredde julhalmen på kyrkogolvet eller på flickan, som stöpte talgljusen till julottan.

I rikare kyrkor och katedraler nöjde man sig dock inte med julljus av talg. Det skulle vara vaxljus, som ofta, skönt förgyllda, införskrevos från Tyskland. När skepparne på hösten gjorde sista resan för året över Östersjön, förde de även med sig präktiga vaxljus från Danzig eller Lübeck. Se'n dessa satts i de blankskurade stakarna och julhalmen utbretts på golvet, var kyrkan redo till den stora fästen.

Ljus och skugga, gott och ont, himmel och helvete fylle livet under medeltiden och dessa motsatser möta oss även i den kyrkliga konstens murmålningar och skulpturer. Denna kontrastverkan strömmade även ut från altarskåpens fascinerande Rembrandtska clair-obscur och åskådliggjordes symboliskt på de medeltida gjutarhyttornas praktpjäser: de sjuarmade ljusastakarna.

Under antiken förekommo kandelabrar, vanligen av brons, men även av marmor eller alabaster av växlande höjd, avsedda att stå på golvet. Foten var formad som tre lejonassur och det smala skaftet kröntes av en flat skål, på vilken brändes rökelse eller ställdes lampor. Redan i början av 300 talet brukade man vid nattvardsfäster och vid martyrernas gravar tända ljus, även vid dagsljus, och trots synodalbeslutet i Elvira 305 blev det snart allmänt bruk att icke fira nattvarden utan ljus. Under påven Sylvester (313—334) omtalas såväl med silver inlagda kandelabrar, stående framför altaret, som hänglyktor av silver, på vilka dels brändes lampor och dels ljus. Under 400-talet skildrar Paulinus av Nola altarets glänsande belysning genom från taket nedhängande

ljuskronor. Ett relikskrin från 1100-talets sista tredjedel i Auvergne avbildar ett med tvenne ljusstakar smyckat altare. På en samtida relikvariumbild står kalken i mitten av mensa. Korset är placerat på evangelistsidan och en ljusstake på epistelsidan. Högst två altarljus synes ha varit regel under hela medeltiden och ännu 1553 skriver den nitiske dansken Peder Palladius att altaret bör smyckas "met thu Liuss, naar der berättis nogen, oc icke ellers".

Endast två ljusstakar på altarbordet har varit och är ännu regel i många svenska landskyrkor. De verka symmetriskt mot det i mitten stående bokstödet och krycifixet och göra ett värdigt, högtidligt intryck. Först på 1600-talet tillkommo på enstaka ställen i Sydsvrige 3 pipiga kandelabrar. Under 1700- och 1800-talen bli där mittkandelabrarne allt vanligare samtligt som de få 5 eller ibland 7 pipor. På större altarbord kan detta försvaras; på mindre är två ljusstakar nog. Att, som i våra dagar sker på många håll, förse altaret med en hel serie ljusstakar och dessutom i dessa inleda elektriskt ljus, är alldeles förkastligt. Det hela verkar störande och oroligt, belysningen av altartavlans blir förfelad och det är icke kyrkan värdigt att på altaret i dess heligaste plats, excellera med från teatrarna lånade belysningseffekter.

Den sjuarmade ljusstaken är möjligen en ur den antika kandelabern utvecklade form. I 2:a Moseb. 37: 17—24 berättas om ljusstaken i helgedomen: "Och han gjorde ljusstaken af rent guld. I drivet arbete gjorde han ljusstaken. Dess fotställning och dess huvudstång med dess kalkar, dess kulor och dess blommor voro av samma stycke med den. Och sex rör utgingo ifrån ljusstakens sidor, tre rör från den ena sidan och tre rör från den andra sidan med tre kalkar, liknande mandelblommor, på varje rör, med kula och blomma. Så var det med de sex rören, som utgingo ifrån ljusstaken. Och på själva ljusstaken anbragtes fyra kalkar, liknande mandelblommor, med sina

Forts. å sid. 203.

FIL. DR. SIGURD HANSSON.
50 år den 15 dec.

Johannes Sigurd Hansson föddes i Fleninge 15/12 1870. Mogenhetsår i Hälisingborg 11/6 1888. Student i Lund 18/9 s. 3. Fil. kand. 2/1 1891. Fil. lic. 1/6 1900. Disput. f. fil. dr. grad 20/6 s. 3. Fil. dr. 21/6 s. 3. Medarb. i Göteborgs Handels- o. Sjöfartstidning 1901—1909 och från 1914, i Göteborgs-Posten sept. 1909—12. Led. av Göteborgs Stadsfullmäktige från 1/6 1911, drätselkammaren fr. o. m. 1915. Initiativtagare i Göteborgs botaniska trädgård o. Göteborgs stads statistiska kontor. Led. av kommit. i Göteborgs stads kom. munstaristisk fr. 1918 och av styr. i Göteborgs stads minnesutställning. Framförde 1917 först offentligt tanken på en svensk varumässa i Göteborg. Medl. av styr. i Sve ska Mässa i Göteborg och dess förvaltningsstyrelse fr. 1918. Senior 4/9—3/9 1891 och 22/9 1894—19/9 95. Kurator 18/9 1896—24/9 1900. Dep. 23/9 1891—24/9 1900. Studentkår v. ordf. 1899 o. ordf. 1900. RVO 1919.

Sedan mer än ett tiotal år räknar H. S. D. fil. dr. SIGURD HANSSON som medarbetare och detta som en av tidningens mest värderade.

Med en stor lärdom inom de ämnen vilka varit föremål för specialstudier inom och utom universitetet — historia, nationalekonomi, statsvetenskap — forenar dr Hansson en omfattande belysning och kunskap inom en mångfald av de mest vitt skilda ämnen, såsom exempel medicin, botanik och jordbruksskötsel.

Och sin grundliga mångkunnighet behärskar han med den djupa kunskapens förmåga att utskifta det väsentliga och klart och redigt framföra det. Härvid har han till sitt

10-åriga en panna, som lydigt formar sig efter den stål som för varje fall bäst lämpar sig. Evad det gäller en praktisk utredning eller en historisk utläggning, alltid samma vederhäftighet trots det ena ämnets mera torra innebörd och det andras populära. Som personhistoriker torde dr Hansson vara en av våra yppersta samtidiga.

Sigurd Hanssons anseende såsom journalist ställer honom bland de allra främste och vad han som sådan verkat inom vår tidning har varit av betydande värde.

Det är också H. S. D. kärt att i erkänsla härav och av de angenäma former under vilka det mångåriga samarbetet ägt rum, uttala vår uppriktiga lyckönskan till 50-årsdagen.

SVENSKA DELEGATIONEN I GENEVE. DELEGATIONEN JÄMTE DAMER OCH NÄRSTÅENDE LANDSMÄN STARTA PÅ UTFLYKT TILL SAINT GERQUE, några mil från Genève, under ledning av t. f. svenske generalkonsul F. Gelotte. Bilden tagen utanför Hôtel de Russie där de flesta delegerade bo. Vi namnteckna: 1. Attachén Wistrand, 2. fröken Kvistenskiöld, 3. friherrinnan Adelswärd, född Douglas, 4. justitierådet Trygger, 5. fru Bugge-Wicksell, 6. legationssekreteraren baron Hamilton, 7. f. statsrådet Löfgren, 8. fru Branting, 9. f. justitierådet Trygger, 10. f. statsministern Hj. Branting, 11. friherrinnan Marcks von Würtemberg, 12. baron Marcks von Würtemberg, 13. baron Adelswärd, 14. fröken Maj Henriesson, 15. fru Henriesson, 16. fru Löfgren, 17. legationsrådet Henriesson och 18. t. f. generalkonsul Fritz Gelotte.

Den svenska delegationens i Genève medlemmar med damer voro den 5 dec. inbjudna till en bitutlykt i stadens omgivning av t. f. svenske generalkonsul i Genève F. Gelotte, vilken städes på ett tillmötesgående och älskvärdt sätt sökt stå den svenska delegationen till tjänst. Färden, vilken gynnades av härligt väder, gick utmed Lac Lemans förbi staden Nyon samt därefter upp bland bergen till sluttvägen till Saint Caire, en betagande vacker plats, nu förd full vinterskud och med den härligaste utsikt över den underliggande dalen och sjö. Utliflykten, som tog det angenämate förtopp, uppskattades livligt.

WIENS UNGDOM TACKAR SVERIGE FÖR LIVSMEDELSHJÄLPEN.

Den österrikiska tacksamheten mot Sverige för den under de tunga olycksåren efter kriget mottagna hjälpen har vid upprepade tillfällen sökt sig utlösning i handling. Vi erinra om den på sin tid till Sverige överlämnade dyrbara gåvan av Gustaf II Adolfs kyrller från Lützen-slaget, de otaliga av varm sympati präglade artiklar om Sverige och svenskarne, som återfunnits i den österrikiska prässen, o. a. En ny hyllning bringades vårt land den 13 dec. genom en i Wien anordnad stor barndefilering för svenska sändebudet därtillades minister Ewerlöf. Vid tillfället samlades flera tusen Wienbarn på yttre Burghof, bärande blågula armbindlar samt standar och fanor i samma färger. Då minister Ewerlöf visade sig, hälsades han med kraftiga hurrarop, varefter i ett till ministern riktat tal barnens tack fra nfördes till det svenska folket, vns stora ädelmod prisades. Minister Ewerlöf svarade med några hjärtliga ord varefter högtidligheten avslutades med förbimarsch av barnen.

Vidst. bild: SVERIGES SÄNDEBUD I WIEN, MINISTER OSKAR EWERLÖF (X) MOTTAGER DEFILEN av Wiens ungdom framför förbrukande kejsarliga slottet. — Efter fotografier. Nedersta bilderna: GRUPPER FRÅN DEFILEN.

SÖNDAGAR OCH VARDAGAR.

FÖR HVAR 8 DAG AV **SIGNE LAGERLÖW.**

De stodo båda svartklädda, med hatten i hand, färdiga att gå, endast inväntande den lämpliga tiden. Båda voro prästmän, men något visst i den yngres och resligares hållning angav kyrkoherden gentemot komministern. Det var hans ord och gester, som skänkte samtaleet färg och uttrycksfullhet, den andre nöjde sig med att lyssna eller att nu och då göra ett godmodigt bejakande inpass.

Därute rådde full högsommar. Blommättade dofter fördes på ljumma vindar in genom de helt uppslagna fönstren i ämbetsrummet. Därifrån låg utsikten vid och fri över ett nordsvenskt skogigt landskap, i vars mäktiga skönhet den lilla vita lantkyrkan reste sin spira med ett gyllene, i solskenet glimmande kors.

Människorna strömmade i en jämn flod till templet. Åkande och gående syntes ute ter hela den vita landsvägen. Vid andra ringningen blev strömmen tätare, dammolnen kring hjulen större och rörelsen livligare bland dem som samlats på kyrkbacken.

De båda samtalande kastade stundom en blick ut över det rörliga sceneriet. De tänkte båda detsamma: att en hel del av dessa människor i dag såsom många andra söndagar, då kyrkoherden predikade, icke skulle få rum i den lilla begränsade lantkyrkan. Men ingen yttrade något därom. Kyrkoherdens tystnad var segrens iinkänslighet, komministerns den övergivnes vemod.

Ty alltifrån den nye kyrkoherdens ankomst hade komministern bevitnat, hur församlingen mer och mer dragits över på dennes sida. Hans glänsande värtalighet, elden och prakten i föredraget, den behagliga anblicken av denne reslige vackre man, vilkens blick utstrålade en ovanlig själs fångslande kraft över kyrkan — allt detta hade utövat en märkvärdigt livande verkan på församlingen. Man gick nästan man ur huse på hans predikningar, kyrkan fylldes till sista stäplats och vid ett par tillfällen hade den stora huvudingången måst lämnas öppen för att bereda de utanför stående möjlighet att deltaga i gudstjänsten.

En oständighet som bidrog att höja glorian kring den nye församlingsherden var att denne icke bodde på ön, utan i den angränsande staden, där en av stiftets kyrkoherdebefattningar var förknippad med kyrkoherdebefattningen på Furö. Detta gav honom skenet av att tillhöra en större värld. Man nötte ej sina ögon med hans anblick, man såg honom ej ständigt på stigar och vägar i vardagens gråa dräkt såsom man såg den gamle komministern. Denne hade under en mångårig tjänstgöring på ön småningom blivit som en av dem. Med världens korta minne hade man numera för längesedan glömt de välgärningar han gjort sin församling, som vid hans ditkomst företett en oupplyst obygdts gödtyckliga och försummade förhållanden. Man mindes knappast de välgärningar han dagligen forfor att utöva. De ingåvo på sin höjd en slags trygghet såsom en molnfri himmel, från vilken man vet att solen skall fortfarande att stråla.

Han var det stora försläende hjärtat, till vilket alla betryckta förtroendefullt kunde vända sig. Det är möjligt att en dag skall randas, då nöden i social mening icke mera finnes och då olyckan ej längre är värnlös. Men denna dag är ännu fjärran, och under de förhållanden, som råda, var han sin församling till övervärderlig nytta.

Den nye kyrkoherdens ankomst hade betytt en oerhörd ökning av hans medel för goda ändamål. Man tävlade om att överösa denne med privata gåvor och fylla kollektbössorna under de söndagar han

predikade. Alla dessa medel överlämnades åt komministern att förvalta. Han var församlingens främste diakon — handen som alla grepo efter. Hans namn spred tacksamhetens värme i sinnena. Men tacksamheten är oitast en stum dyrkare. Och som man dessutom ständigt ägde honom i sin närhet behövde man ej gå till kyrkan för att höra honom. Sedan församlingen fått en värtalare av första rang i sin nye kyrkoherde sparade man även sina kyrkobesök till dennes predikningar. Han var det ovanliga, det sällsynta, det beundrade. Man lyfte på hatten för komministern, men sänkte den för kyrkoherden.

Däri låg skillnaden.

Vid komministerns predikningar stod kyrkan numera i det närmaste tom. Första gången detta hände hade en sällsam känsla genomlat honom. Och när han söndagen därpå sett kyrkan fylld till sista plats vid sin förmans predikan hade samma sällsamma känsla för några sekunder blodfärgat hans panna och kinder. Voro dessa rörelser inom honom en känsla av avund var den ofrivillig. Han beundrade upprigtigt och oförbehållsamt sin ämbetsbroder och förvaltare på bästa sätt de medel denne anförtrodde honom. Han ägde sin glädje och styrka i att deltaga och giva — den andre i att inspirera och få givet.

De kompletterade varandra.

Den ene var själen i denna församling — den andre hjärtat.

Och på detta goda hjärta fanns det denna söndag ingen avundens fläck, när han vid tredje ringningen följde sin ämbetsbroder till den överfyllda kyrkan för att såsom en av de andra åhöra hans fångslande och väckande predikan.

*

Under dessa förhållanden gick tiden. Komministerns arbete växte för varje dag, och från arla morgon till serla kväll under hela veckan stod dörren till hans ämbetsrum öppen för besökare.

En afton i början av november var han just hemkommen från en rond hos sina fattiga, då en släde stannade utanför. Ännu med överrocken på gick han ut på trappan. Snön hade fallit ymnig och tidig detta år, och det var en bitande vinterkväll, månlyjus och disig. Från hästen svävade en tät ånga, mulen och pannluggen voro silvervita av rimfrost. I släden satt en man, som talade ur den högt upp över öronen uppslagna fårskinnspsälen.

Budet gällde en gammal kvinna, som bebodde en enslig stuga ungefär i mitten av ön, och som nu låg döende och önskat prästen dit. Det var knappast framfört, förrän släden med ett ryck fortsatte sin väg ut i den mörka kvällen.

Komministern stod eftersinnande och lyssnade till den dova, bortdöende klangen av bjällrorna. Han kände sig ovanligt trött denna afton. Ett ögonblick skådade han tveksam ut mot natten — mörkret — kölden. Men endast ett ögonblick. I det nästa var han ånyo ute på den öde landsvägen. Omkring honom rådde den långt framskridna aftorens stillhet — en snöig männatts bitande tystnad.

Han vek snart av från stora vägen inåt skogen. Skuggorna av träden lade sig över den smala stigen, stundom igenmurande den till ett ogenomträngligt mörker. Där skogen var gles lyste månen igenom, under gåendet flyttande sig från glänta till glänta och givande en underlig föreställning om att träden rörde sig i ringdans. Där mörkret blev tätast fick det en kompaktitet som om det gömt på något levande.

Han gick raskt. Den starka rimfrosten drog en silverslöja över hans gestalt så att den lyste vit som en hamn, då han trädde ut på någon öppen, månlyjus plats i skogen. Småningom blev vägen oändigare

snön djupare. Han kämpade sig oförtruttet fram — en osedd skugga i den ödsliga, oändliga natten.

Vid framkomsten fann han stugan oeldad och mörk. Han bidade där hela natten, tålmodigt väntande med den kallnande handen slutet mellan båda sina. Redan låg vintermorgonens underbara rosenskimmer över det marmorvita landskapet, när han under småfågglarnas tveksamma kvitter, försänkt i obeskrivliga tankar vandrade tillbaka hem.

Följande dag föreföll han grubblande. I själva verket var han försänkt i den sällsamma sinnesstämning, som griper en människa, då hon känner någon oroande förändring i sin fysik, utan att veta, vad som nalkas.

På natten insjuknade han haftigt i en svårartad lunginflammation. Det var som om all köld som föregående natt strömmat in i hans kropp nu flammat ut igen i en brinnande feber.

Sjukdomen blev långvarig och i flera dagar svävade han mellan liv och död. Under krisen voro två läkare tillkallade, vilka med vetenskapens alla medel kämpade för hans räddning.

När det blev bekant inom församlingen att två läkare anlänt till komministergården ansåg man allt hopp ute. Och i denna visshet såg man redan honom själv och hans gärning i den milda eller förklarade dager, som från andra sidan graven tyckes utstråla över död man.

Men även i det dagliga livet började det snart göra sig kännbart att hans plats stod tom. Den hjälppräst, som kommit i huset för att uppehålla ämbetet, var obekant med förhållandena och överväldigades av den ström besökande, som i olika ärenden sökte bistånd och hjälp i prästgården. Många, som anlänt i privata angelägenheter, vände omedelbart när de påträffade en främling. Andra började kaga över hjälpmedlens orättvisa fördelning. Oron spred sig. Oenighet, split och vildhet vunno ånyo fotfäste.

Och under denna villervalla började man bittert sakna detta hjärta, som stått öppet för allas sorger och bekymmer. Vem lindrade nu fattigdomen, tröstade sörjande, bilade äktenskapliga tvister, gav förtvivlan mod och kom vildheten att vekna? Vad man icke kunnat anförtro sina allra närmaste hade blivit så naturligt att säga honom. Han förstod all slags nöd. Därför hade man även lagt den på honom, både den andliga och materiella. Nu fanns det ej längre någon, som bar denna oerhörda börda eller delade dess tyngd.

Den goda andan i församlingen var såsom borta. Var och en tänkte endast på sig själv och ingen på sin nästa. I kyrkan rådde ej heller sådan trängsel som förr under kyrkoherdens predikningar, ty orden utövade ej längre samma makt över s nna.

Och dessutom fanns det ju endast fyra söndagar i månaden. De skänkte visserligen ordets frid, men det långa livet bestod dock mest av vardag och gärning. Och nu önskade man honom tillbaka, som gått ibland dem under veckans arbetsdagar och deltagit i deras liv som ingen annan.

När han nu låg på sitt sjukläger och ingen visste om han skulle leva eller dö, började man erinra allt det goda han gjort för ön. Hur han i början fört en flammande kamp med den burgna befolkningen för att få upprättat sjukstuga och fattighus för församlingens åldringar och fattiga. Hur han orädd röjt urdan de nästen, där traktens fiskare ödelade sina inkomster och stundom sin framtid, och givit dem föreläsningssalar och bibliotek i stället. Men det märkligaste med honom var dock hans förmåga att sätta sig in i andras förhållanden och vända alla deras bekymmer i godo. Ingen hade någonsin gått så bedrövad ut som han gått in i komministergården. Han kunde plocka sönder bekymren för dem tills de ingenting voro och få solsen över den kulnaste dag.

Under alla dessa erinringar framträdde småningom hans gestalt i sina sannaste proportioner — i minnets exakta sammandrag.

Det väckte därför en oerhörd glädje inom församlingen, när det en dag började spörjas att komministern ånyo troddes kunna träda i ämbetet till jul. Somliga hade redan talat vid honom och för andra blev hans tillfrisknande förnimbart genom ankomsten av understöd till helgen. Och tidiga eller sena vägfärande kunde åter se det välkända skenet från hans ämbetsrum stråla ut från höjden, där prästbostället låg.

Det var nu bestämt att komministern skulle predika i julottan. Högmässan senare på dagen skulle hållas av kyrkoherden med komministern såsom biträdande officiant vid altaret. Då skulle kyrkan sannolikt bli överfylld. I julottan däremot brukade numera icke så många komma. Ön var vidträckt, långt mellan husen, och man ville ej fara till kyrkan två gånger på en dag. Därför sparade man sig sannolikt till högmässan, då kyrkoherden predikade.

Några tankar i denna riktning svävade som aningar, som lätta skuggor över komministerns själ, då han i den tidiga julmorgonen vid klockornas manande klang steg utför trappan till sitt boställe.

Himlen var mörk — några enstaka stjärnor lyste. Ur mörkret strålade den lilla helgedomens spetsbågade fönster med ett klart, högtidligt sken. Den låg som en julkyrka på sin snöiga höjd, sändande varma, vänliga ljusfloder över den skumma nejd.

Vilket sällsamt ögonblick för honom, då han ånyo skulle få stå ansikte mot ansikte med allt detta, som han älskat och vikt sitt liv åt, och som förlorat sig så långt bort i tystnaden kring hans sjukläger! Och dock rörde sig på djupet av hans själ en uteslåg känsla av vemod, av fruktan, han visste knappast av vad vid tanken på att möta dessa tomma murar, mot vilka hans ord återstudsade så främmande och kalla som hade de aldrig mött en värmade tanke på vägen. Skulle kyrkan vara lika tom i dag?

Han uppfångade svaret nästan omedvetet då han trädde in och i värmen och ljusglansen såg ett gungande hav av ansikten. Kyrkan var överfylld.

Ingen, som kunnat få en plats inom församlingen, saknades. I den högädliga sidobänken, som stått där för samma ätt allt ifrån kyrkans resning, satt den grevliga familjens högvuxna medlemmar. I bänkarna utefter skeppen syntes traktens godsägare, disponenter, bönder, fiskare, arbetare, åldringar och barn.

På altaret doftade de härligaste blommor: hyacinter, tulpaner, liljekonvaljer. Det var församlingens välkomsthälsning till sin välgörare. De stora altarljusens gula lågor och lågora från de sjuarmade ljusstakarna spred sin varma ljusglans över deras färgrika prakt. Och framför dem stod han livslevande igen, som man saknat och önskat tillbaka så länge. Man förstod nu att man icke kunde reda sig utan honom. Att det i livets kiv och strid behövdes sådana goda, gränslösa hjärtan som hans.

Man betraktade honom nästan utan att höra hans ord. Omkring honom strålade alla hans goda gärningars hemlighetsfulla mandorla och förklarade hans tal. Nu hade man ju äntligen fått sikte på det: han var ju i hela sin enkelhet och anspråklöshet evan gelium själv. Nu kände man det: han var sin lära så långt bristfällig människomakt förmår och i högre grad än någon annan.

Och det var som om något av den stora utjämnings harmoni stilla lägrat sig över kyrkan, över församling och herde, medan sången tonade till orgelns brusande toner, och gryningen långsamt började spridas därute, kastande sin rosiga halvdager över oändliga blåtonande vilder och över fjärran från varandra liggande, men helgklart upplysta hus.

SVENSK BALETT I LONDON.

TVÅ SCENER UR "DE FÄVITSKA JUNGFRURNA"
PÅ PALACE THEATRE.

Överst: Jenny Hasselquist samt herrar Jean Börlin
och Nils Ostman.

Nederst: Bröllopsscen. — Efter fotos.

En svensk balettensemble befinner sig f. n. på utrikesturné. Färden gick först till Paris, där ett antal uppträdanden givits på "Théâtre des Champs Elysées", vars ägare hr Rolf de Maré är turnéns ekonomiske ledare. De under berättelser om truppens öden i den franska huvudstaden, vilka först nådde hemlandet, voro av nedstämmande natur, vittnande om intet mindre än ett fullständigt nederlag. Dessa meddelanden visade sig emellertid grundlösa, och man fick i stället glädjen att av den franska prässkritiken utläsa en den vackraste framgång för svensk danskonst. Bland de oftast och med stark beundran nämnda rammen voro Jenny Hasselquist, Jean Börlin och Carina Ari. Livligt erännande lämnades även orkesteranförarna Ingelbrecht och Nils Grevillius.

Från Paris gick färden till London, där den svenska baletten bundit sig för en två månaders sejour vid Palace Theatre. Premiären, som ägde rum den 8 dec. inför en distinguerad, fulltalig och sympatiskt stämmd publik blev en verklig succés. Efter de mimiska scenerna "El Greco" blev truppens ledare Jean Börlin föremål för de hjärtligaste ovationer. Vidare gävos med samma bifall "Mi ommarvaka" med musik av Hugo Alfvén och dekorationer av Nils von Dardel, samt "De fåvitska jungfrurna" med Kurt Atterbergs musik och Einar Nermarks kostymer, vilka båda nummer syntes göra ett lika starkt intryck på Londonpubliken som tidigare på den parisiska.

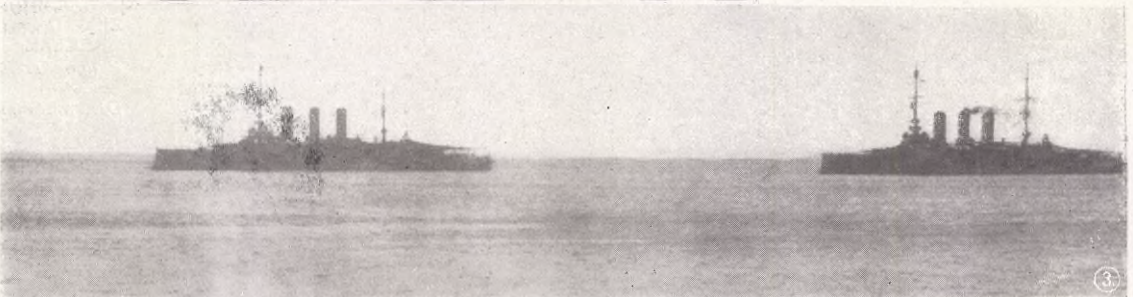
SENASTE BILDER FRÅN D'ANNUNZIOS FIUME.

1. DEN AV D'ANNUNZIOS LEGIONÄRER Å ENA SIDAN OCH AV ITALIENSKA TRUPPER Å DEN ANDRA BEVAKADE GRÄNSEN VID CANTRIDA MELLAN FIUME OCH ITALIEN, med överblick över Abbazia.

Rapallo-freden, för vilken vi tidigare i bild och ord redogjort, löste den långvariga gränstvisten mellan Italien och Jugoslavien på ett för det förstnämnda landet, i stort sett, tillfredsställande sätt samtidigt med att även Jugoslavien fick en betydande del av sina önskemål uppfylla — landvinningarna gjordes, som bekant, från de områden, vilka genom Versaillesfreden lösgjordes från Österrike-Ungern. Bland de stadga den, Rapallo freden innehöll, ingick även att staden Fiume med omnejd, varpå Italien tidigare framställt anspråk, skulle bilda en självständig stat. Bestämmelsen härom har väckt stark opposition bland de italienska nationalisterna, under det att folket i sin helhet med tillfred-

Efter fotografier.

2. D'ANNUNZIO DEKORERER SINA LEGIONÄRERS FANOR vid "Piazza de Dante" i Fiume.

3. ITALIENSKA FLOTTAN BLOCKERAR FIUME.

ställelse mottagit det vunna fredsresultatet. Ett livligt intresse har knutit sig till den hållning Fiumes erövrare och kommandant, den italienske skalden d'Annunzio, skul- le intaga med hänsyn till Fiume- klausulen. Omedelbart efter Rapallo-fredens undertecknande förklarade d'Annunzio, att han icke erkände den träf fade överenskom- melsen, varjämte

Forts. å sid. 2/6.

1. D'ANNUNZIOS RESIDENS I FIUME. *Guvernörspalatset.*
2. D'ANNUNZIOS GATU REKLAM: *"Italia eller döden". "Den som Finne hotar Den skall Fiume krossa".*
3. HAMNBILD FRÅN FIUME.
4. D'ANNUNZIOS KRIGSFLOTTA I FIUMES HAMN.

ETT LUTHERDOMENS FYRAHUNDRAÅRSMINNE

Kl. 12 på middagen den 31 oktober 1517 uppspikade Mårten Luther som bekant på Slottskyrkans port i Wittenberg sina berömda 95 teser om avlaten. Till den tidpunkten är man av ålder van att förlägga det lutherska reformationsverkets födelsestund. I verkligheten säkerligen med orätt. Dessförinnan hade gått en lång utveckling både i kyrkans historia och i Luthers personlighetsliv, varav teserna endast voro en av mångfaldiga manifestationer; någon avgörande brytning med Romkyrkan betydde episoden å andra sidan visst icke, ej ens i Luthers egna ögon. Det avgörande året i reformationshistorien är helt visst 1520. Det är då Luther utsänder sin "basunstöt till angrepp" genom den i augusti utgivna skrifter: "Till den kristliga adeln av tysk nation om det kristliga ståndets förbättring eller om kyrkans reformation" för att i september fortsätta med den lika berömda skrifter: "Om kyrkans babyloniska fångenskap", vari han bröt med den påviska sakramentsläran, och strax därefter ut-sända sitt förnämsta verk: "Om en kristen människas frihet". Ännu var dock brytningen med Rom icke oåterkallelig. Det blev den först genom det dramatiska upptråde, som den 10 december 1520 ägde rum vid Heliga-Korskyrkan strax utanför Wittenbergs Elsterport.

Den 15 juni 1520 hade påven undertecknat bullan

LUTHERS GRAV UNDER PREDIKSTOLEN I WITTENBERGS SLOTTSKYRKA smyckad på 400-årsdagen.

"Exsurge, Domine", vari samtliga Luthers skrifter och predikningar förkastades såsom kätterska och deras högtidliga brännande föreskrevs. Den offentliggjordes emellertid först i september och väckte då den oerhördaste strid. I de strängt rättrogna universitetsstäderna Louvain och Liège blevo Luthers skrifter verkligen offentligen brända och det samma blev senare fallet även i Köln. Detta förde den hetlevrade Luther till tanken på gengäld. Den ovannämnda decemberdagen fanns på stadskyrkan i Wittenberg ett på latin avfattat anslag, skrivet av Melancton, så lydande: "En var, som är gripen av hänförelse för den evangeliska sanningen, infinne sig kl. 9 vid Heliga-Korskyrkan utanför stadsmuren, där efter gammal apostolisk sed de påvliga konstitutionernas och den skolastiska teologiens böcker skola uppbrännas, enär ju evangeliets fiender skridit så långt i djärvhet, att de uppbrännt Luthers fromma och evangeliska böcker. Välan då, du fromma studerande ungdom, kom tillsammans till

detta fromma, religiösa skådespel, ty nu är månånda tiden inne för Antikrists uppenbarelse!" Kallelsen gjorde verkan. Det var en väldig skara människor, mest universitetslärare och studenter men även andra, som strömmade ut till det framför Elster-porten tillrättalagda bälet, varpå Luther nu lade först de kanoniska lagböckerna och sina motståndares skrifter och

JULEN OCH DEN SJUARMADE LJUSASTAKEN.

Fort. fr. sid. 195.

kulor och sina blommor; och en kula sattes under vart och ett av de tre rörparen eller de sex rören, som utgingo från ljusstaken. Kulorna och rören gjordes i ett stycke med den, allt i drivet arbete, ett enda stycke rent guld. Och han gjorde till honom sju lampor och dess ljussäckare och fyrfat var rent guld. Av en centner rent guld gjorde han honom ock allt dess tillbehör." Kanske var det just denna stake, som sedermera stod i Jerusalems tempel och som romarne togo med sig såsom byte till Rom. Den avbildas på Titusbågen och skall enligt traditionen vara mönster till de medeltida sjuarmade ljusstakarna. Även på romerska lampor och glaskärl från katakombtiden är den avbildad utan att man dock är på det klara med, huruvida man här står inför en judisk eller kristen symbol.

Det är ovisst, men mycket möjligt, att sjuarmade ljusstakar förekommit i de gammalkristna kyrkorna. I alla händelser är någon sådan icke bevarad till våra dagar, men de omtalas senare på några håll: 806 i Fontenelle, 957 i Freisingen. Först på 1100 talet synes de mera allmänt ha kommit i bruk. I Hildesheim, den helige Bernwards biskopsstad, uppblom-

strade vid 1000 talets början en framstående gjutar-konst och sachsiska gjutarhyttans alster började sitt segertåg, österut till Nowgorod och söderut till Theodoriks Verona. Därvid spredos icke enbart bronsdörrar utan även ljusstakar. Av förebildande betydelse blevo de försilvrade enpipiga ljusstakarna i Magdalenenkirche i Hildesheim (från tiden närmast före 1022) med dess å skaffet myllrande figurer. Nära dem stå de berömda Gloucesterstakarna i Victoria and Albert Museum i London, skänkta till katedralen i Gloucester av abboten Peter 1110. Praktfull är foten till den sjuarmade ljusstaken i katedralen i Reims. Av tyskt ursprung är tvivelsutan foten till ljusstaken i domen i Milano och i S:t Veitskatedralen på Hradschin i Prag.

De romanska sjuarmade ljusstakarna eller ljusstolparna bestå av en fot med tre eller fyra ben, formade som bevingade drakar, lejon eller andra ljusskygga djur, samt ett ledat skaft med från detta utgående sex armar. Antingen har skaffet med dess armar fått en trädartad form (Mariaträd, ljusträd = Rhizophora) eller ock avslutas skaft och armar upp till i en vågrät linje med pipor och ljusmanchett. Många av dem ha en betydande höjd, i Klosterneuburg t. ex. 423 cm. Den var placerad framför ett korsaltare. I domen i Braunschweig finnes en rikt

Fort. å sid. 206.

LUTHERS 400-ÅRSJUBILEUM I WITTENBERG.

sedan slungade påvebullan under orden: "Emedan Du förstört Herrens helige (d. v. s. Kristus), förstöre Dig nu den eviga elden".

Till synes en studentdemonstration, ett ungdomligt upp-tåg, var det i verkligheten en symbolisk handling av världshistorisk innebörd: det var krigsförklaringen, den oåterkalleliga, mot påvekyrkan och allt dess väsende. Enligt vad Luther själv bekänt för sin lärofader Staupitz hade han skridit till detta avgörande steg darrande och bävande. Men sedan han en gång satt handen till plogen, gavs det intet återvändo. Nu var det att se framåt och icke tillbaka.

I detta ögonblick nådde den unge, den radikale Luther sin höjdpunkt. Som Rudolf Sohm framhållit betydde de kanoniska konstitutionernas uppbrännande ett underkännande av

kyrkorätten över huvud. Under reformationsverkets fortskridande återvände den änyo i form av statskyrklig protestantisk kyrkorätt. De påviska människotolkningarne av evangeliet sattes helt ur spelet. Ännu under Luthers levnad började träda i stället protestantiska teologers. Ortodoxien återuppstod såväl som kyrkorätten. Stoltare, konsekventare, livskraftigare ha aldrig de reformatoriska principerna manifesterat sig än vid bålet utanför Wittenbergs stadspört, på den plats där varje wittenbergsbesökare nu fyrahundra år senare andaktsfullt stannar och blottar sitt huvud inför den värdek varmed eftervärlden hugfäst den stora tilldragelsen.

Överst:

I SPETSEN FÖR TÅGET
GENERALSUPERIN-
TENDENTEN SCHÖTT-
LER I MAGDEBURG OCH
BISKOP RUNDGREN I
VISBY (X).

Mellerst:

FÄSTTÅGET PASSERAR
MARKTPLATZ, i bak-
grunden Stadskyrkan.

**BLIV
MEDARBETARE
I HVAR 8 DAG!**

EFORUS, PROFESSOR JORDAN TALAR Å DEN HISTORISKA PLATSEN.

Till bild å sid. 208.

I trots av den i dagarne i London hållna entente-konferensens hot om ekonomiska och politiska repressalier mot det grekiska folket, i händelse det återkallade exkonung Konstantin, resulterade folkomröstningen i Grekland den 5 december i en överväldigande seger för den av ententen från sitt land fördrivne suveränen. Inalles avgävos 1,013,724 röster däruv 999,954 för konung Konstantin. Av Venizelos anhängare, vilka av sin ledare förbudits deltaga i omröstningen, överträdde 30 proc. befallningen och röstade rojalistiskt. Den grekiska regeringen un-

Vidst. bild: PRINSESSAN MARGARETHE AV DANMARK.

Dotter till konung Christians fäbroder prins Valdemar och hans framlidna gemål, den utomordentligt folkkära prinsessan Marie (av Orleans). Född 1895.

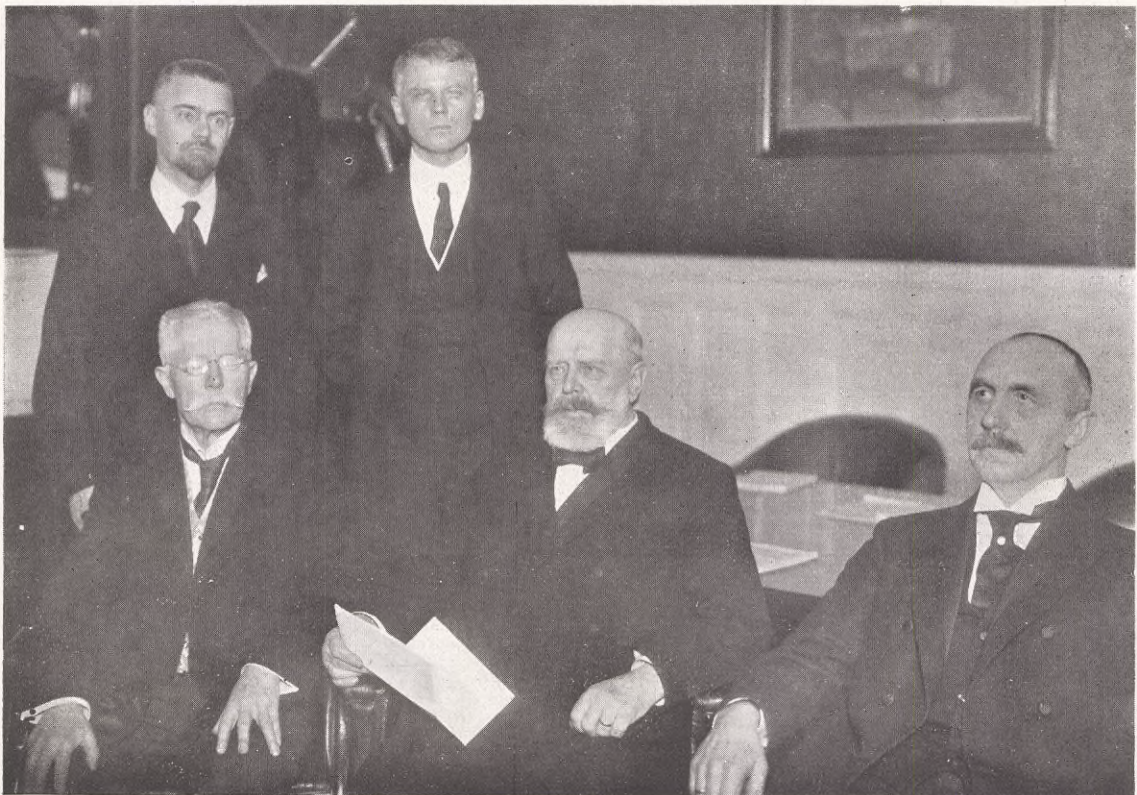
Efter senaste porträtt av Hovfoto. Elfelt, Kphm.

derrättade ofördröjligen exkonungen om röstningens utgång, i vilken den förklarade sig se en formlig begäran från landet till dess suverän att återvända till Grekland och återupptaga sina funktioner såsom konung. Hört sammande sitt folks kallelse avreste konung Konstantin med familj och uppvaktning den 14 dec. från Luzern över Venedig till Grekland.

I ententeprässen göres gällande att konung Konstantin, för att använda de av ententen i utsikt ställda repressalierna mot Grekland, omedelbart efter tronbestigningen skall nedlägga kronan till förmån för sin äldste son.

Nedanst. bild: DEN NORSKA NOBEL-KOMMITTÉN som nyligen utdelade 1919 och 1920 års fredspris till resp. president Wilson och M. Bourgeois president för Nat. onernas förbunds råd.

Fr. v. sittande: Rektor Horst, förutv. statsrådet Lööland (ordf.), skeppsredaren Bernh. Hansen; stående: professor Koth, hand mag. Ragnvald Moe (sekr.). — Efter fotografi.

JULEN OCH DEN SJUARMADA LJUSASTAKEN.

Forts. fr. sid. 203.

ornerad stake, 445 cm. hög, vilken ursprungligen stod i kyrkans mitt över Henrik Lejonets grav, om den ursprungliga platsen i kyrkorna för sjuarmade ljusstakar är eljest icke mycket känt. När staken som här var placerad över en grav, har detta måhända symbolisk betydelse och syftar på profeten Esaias ord i vår juldagsepistel: "Det folk, som vandrar i mörkret, skall se ett stort ljus. Över dem som bo i mörka skuggors land skall ett ljus skina". (Es. 9:2).

Under gotiken bli stakarna oftast mera hantverksmässiga än konstnärliga. Gjutarkonsten var numera icke enbart fästad vid några centrala punkter; ljusstakar och klockor götos även i smärre städer och vissa mästare reste från ort till ort, vart de blevo kallade. Från senare medeltiden äro flera mångarmade ljusstakar bevarade i de baltiska länderna. Tyskland kan uppvisa en rätt vacker serie. Från Danmark äro tre kända, samtliga som det tyckes från tiden omkring 1500.

Två medeltida sjuarmade ljusstakar finnas i Sverige, en i Lunds domkyrka och en i Storkyrkan i Stockholm. Den senare, den bekanta s. k. Fölkungastaken, skall enligt traditionen vara en gåva av konung Magnus. Foten vilar på fyra lejon; i uppbyggnaden står den rätt nära Lundastaken, men är enklare utrustad. Sålunda saknar den de fyra små korsarmarna vid skaffets nedre del.

De sjuarmade ljusstakarnas uppbyggnad är ingalunda tillkommen enbart i dekorativt, konstnärligt syfte; tvärtom torde de ha en djup symbolisk betydelse, varom staken i Marienkirche i Frankfurt a. Oder lämnar en antydan och i äldre stakar från romansk tid är det symboliska schemat ännu mera påtagligt. Lundastaken ger en knapp föreställning om vad som avsågs. Den vilar på fyra liggande lejon enligt Psalt. 91:13: "På ulv och huggorm skall du gå och trampa på lejonet och draken". De från skaffets nedra del utgående fyra armarna krönas av var sin bevingade evangelistsymbol, alltsammans en personifikation av de fyra paradisloderna: Phison, Geon, Eufrat och Tigris. De sju ljusarmarna symbolisera i den kristna kyrkan de sju församlingarna i Asien: Efesos, Smyrna, Pergamus, Tyatira, Sardes, Filadelfia och Laodicea enligt Joh. Uppb. 1:20; och de sju lågorna äro tydligen den Hel. Andes sju gåvor. Tillsammans är hela ljusstaken en symbol av Kristus själv enligt Johs 8:12: "Jag är världens ljus; den som mig följer, han skall icke vandra i mörkret, utan han skall hava livets ljus", 1:9, 9:5 och 12:46.

Kristus besegrar djävulen; han låter förkunna sin lära för hela världen genom de fyra evangelisterna, han förvandrar det onda i gott, mörkret i ljus. I ordet här ovan uttryckes denna motsats mellan liv och död, ljus och skugga, och denna motsats framträder mer eller mindre symboliskt i ett flertal sjuarmade ljusstakar från medeltidens olika skeden. Denna motsats och symbolik går även igen på flera andra håll i den medeltida konsten. På dopfontar och i portalskulpturer framträder den ofta, mer eller mindre förenklad och omvandlad, och under sådana förhållanden bör det icke förvåna, att under medeltiden förekomma fäster till den sjuarmade ljusstakens ära

Veckans Porträtt Galleri

återupptages så snart det är oss möjligt.

Vi erinra om att H. 8. D:s Prenumerationspris äro oförändrade liksom lösnummerpriset. Se annonssidan 24.

och till minne av Johannes Evangelisten, han som vittnade "om ljuset, på det att a la skulle tro genom honom. Icke var han ljuset, men han kom för att vittna om ljuset".

FIUME.

Forts. fr. sid. 202.

han vidtog en del militära åtgärder för att hindra bestämmelsens ikraftträdande. För att tvinga d'Annunzio till underkastelse har italienska regeringen till lands och vatten blockerat Fiume, vars befolkning enligt uppgift intaga en fientlig hållning mot stadens tidigare så varmt hyllade kommandant. Om Fiumerågan skall komma att lösas på fredlig väg eller med våld låter sig icke förutsägas. I Italien fruktar man, att d'Annunzio skall kasta sig ut i riskfyllda företag, ägnade att ytterligare försvara den italienska regeringens redan förut brydsamma ställning. Å andra sidan erkänner man öppet den utomordentligt stora tjänst skalden gjort fosterlandet genom sin dristiga kupp att, trotsande ententens i Versaillesfreden uttryckta vilja, för Italiens räkning erövra Fiume och hålla staden besatt, varförutan de italienska anspråken vid Adriafrågans lösning icke skulle kunnat påräkna det stora beaktande som kännetecknar Rapallo-freden.

Text till bild å sid. 208.

Republiken Österrike har i dagarna valt sin förste förbunds-president, dr Michael Hainisch. Tidigare har presidenten för nationalförsamlingen stått i spetsen för lar det styrelse. Presidentvalet, vilket förrättades den 7-9 dec., präglades av den största förvirring. Intet av partierna förfogade över absolut majoritet, 111 röster. Socialdemokraterna gävo sina 87 röster åt socialisten Seitz, som emellertid på förhand vägrat att mottaga val. För att nå ett positivt resultat måste de båda andra parterna, de kristligt sociala och alltyskarna, låta sina egna kandidater träda tillbaka och ena sig om en gemensam kandidat, en icke-politiker, dr Hainisch. Denne, som är född 1858, inträdde efter avslutade juridiska och socialpolitiska universitetsstudier på ämbetsmannabanan, men s og snart em och ägnade sig med betydande framgång som godsägare åt jordbruksnäringen. H. har nedlagt ett högt skattat arbete för folkupplysningens höjande icke minst genom sina otaliga populära skrifter i socialpolitik och jordbruk. I yngre år utpräglad radikal har Hainischs politiska utveckling gått i konservativ riktning. Hans val hälsas med tillfredsställelse av hela österrikiska prässen, vilken betecknar honom som en av landets gedignaste och mest populära personligheter.

Till bilder å sid. 207.

Staden Cork i Irland har åter varit skådeplatsen för fruktansvärda, i samband med irländska upprorsrörelsen stående händel ser. Den 10 dec. anfölls utanför staden en engelsk militärautomobil av en trupp sinn-feinare och förlorade därvid flera män. Påföljande dag härjades stadens centrala delar av en fruktansvärd eldsvåda, vilken lae 300 byggnader i aska. Mordbrand förelåg, och allt talar för att den anlagts av de engeska trupperna som hämnd för det ovannämnda överfallet på militärautomobilen. Staden Cork företeer en iasansfull anblick med hela kvarter liggande i ruiner. Allt arbete har upphört och de av stadens inne-vånare, som kunna, fly från det olyckliga samhället.

Till bild å sid. 208.

Den tyska professorn William Pape, förutvarande hovmålare hos exkejsar Wilhelm, har under tillfälligt besök i Stockholm drabbats av en olyckshändelse, som efter några dagar krävde hans liv. Han var den 10 december på väg till prisutdelningen i Musikiska Akademien då han på Kungsträdgårdsgatan blev överkörd av en bil. De skador han erhö ll gävo genast anledning befara att hans liv icke skulle kunna räddas och den 13 avled han på Serafimeritasarettet dit han efter olyckshändelsen förts.

Professor Pape, som var född 1859 och bosatt i Berlin, var i Tyskland synnerligen uppskattad, framför allt som portättmålare och medföljde under hela kriget kajsarens och kronprinsens staber för utförande av en hel del skisser av krigshändelserna. Ett flertal större målningar ha utgått av hans hand, bland annat ett porträtt av kajsaren i riksdagen. Hohenzollernmuseet har en hel sal fylld av hans större eller mindre arbeten och han var vice president i konstakademien i Berlin.

I Stockholm hade han vistats någon tid bland annat i avsikt att måla Nobelbanketten och hade även med biträde av professor Henrik Schück gjort en del förarbeten härför då den nu omtalade olyckshändelsen drabbade honom.

INNEHÅLL: Fröken Elsa Brändström (biografi och helsidesporträtt). — Prinsessan Margarethe av Danmark. — Svenska delegationen i Genève. — Lutherdomens 400-årsminne. — Doktor Sigurd Hansson 50 år. — Norska Nobelkommittén. — Fiumefrågan. — Svenska baletten i London. — Julen och den sjuarmade ljusstaken, av William Anderson. — "Söndagar och vardagar" Novell av Signe Lagerlöw.

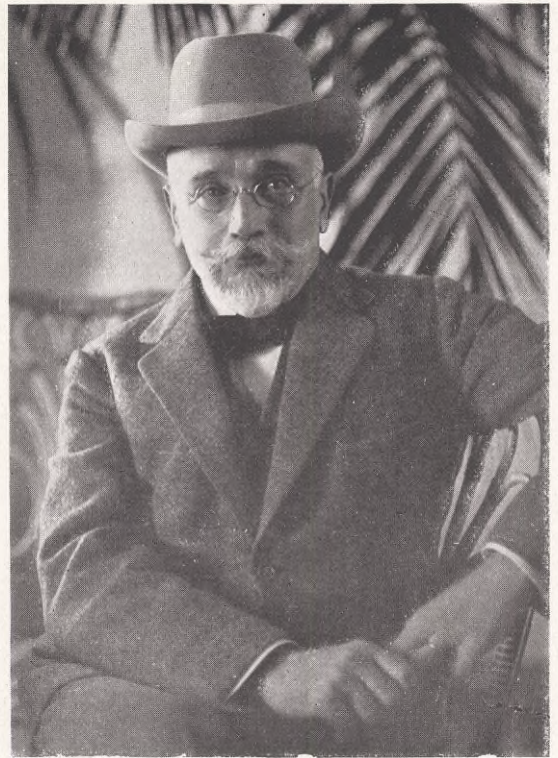

DET HEMSOKTA IRLAND. Överst: CORK: Patrick Street — huvudgatan — en enda rykande ruinhög. — Nederst: DUBLIN: En upptäckt Sinn-fein bombfabrik i en som velocipedreparationsverkstad skyliad lokal vid Parnell Street. Text å sid. 206.

Efter senaste porträtt. **GABRIELE D'ANNUNZIO.** Den italienske skalden — Fiumepatrioten. I hörnet ett Fiumefrimärke under d'Annunzios regime.

Efter senaste porträtt. **VENIZELOS.** Den flyktade grekiske patrioten. Text å sid. 205.

Dr. **MICHAEL HAINISCH,** den första österrikiska förbundsrepublikens förste president. Text å sid. 206. Efter porträtt.

DEN TYSKE PORTRÄTTMÅLAREN PROFESSOR **WILLIAM PAPE** avlidit i Stockholm av föjderna av en olyckshändelse vilken drabbade honom på gatan under vägen till Nobeljästen den 10 december. — Efter fotografier. — Text å sid. 206.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan ansvare av hvar för sig vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller oml. nr. 107 § 1. b. bud.